

створювати учням завдання для персональних гаджетів, використання вебтехнології (електронна пошта, веб-квест), створення лепбука, кластера, варто не забувати про креалізовані тексти і їх використання на уроці (буктрейлер, комікс, постер, колаж, буклет та ін.).

Таким чином, технологія «Едьютеймент» – це пошук нових видів і форм організації навчальної діяльності учнів.

Брик Р. С.

кандидат педагогічних наук,
доцент, в. о. завідувача кафедри
менеджменту і методології освіти ТОКІППО

КЕРІВНИК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК ПРОВІДНИК ОСВІТНІХ ЗМІН

В Україні триває широкомасштабна освітня реформа й упровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». Одним із напрямів системної реформи є децентралізація та ефективне управління загальною середньою освітою, що сприятиме реальній автономії школи [4]. Готовність до змін, як колективна компетентність педагогічного колективу закладу освіти, включає декілька компонентів, серед яких набуває особливої значущості індивідуальний і міжособистісний, які конкретизуються у професійних знаннях та вміннях учителів, керівників закладів освіти. Щоб концепція була успішно впроваджена, директори шкіл мають стати провідниками змін, очолити зміни. Для цього необхідно не просто мати навички та вміння, а бути здатними робити зміни, спокійно справлятися з невизначеністю та невпевненістю.

Основна мета професійної діяльності керівника закладу освіти – управління закладом та організація освітнього процесу. У проєкті професійного стандарту за професією «Керівник закладу загальної середньої освіти» детально описані загальні компетентності, якими має володіти директор школи, визначено перелік трудових функцій: стратегічний розвиток закладу загальної середньої освіти, керівництво та моніторинг освітнього процесу, лідерство і партнерська взаємодія, організація здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища, безперервний професійний розвиток керівника та надано їхній детальний опис. Проєктом передбачено два виміри професійної діяльності: керівник-лідер, керівник-менеджер [5].

Лідер і менеджер освіти – головні ролі директора сучасної школи. Для успішної діяльності освітньої системи важливе значення має провідництво. Провідник і лідер в очікуваннях суспільства покликані світ спрощувати, вказувати в ньому правильну дорогу.

Терміни «провідник», «менеджер», «керівник» часто вживають взаємозамінно. Проте між ними є відмінність.

Аналіз літературних джерел і практичний досвід показує, що сьогодні немає чіткості серед універсальних характеристик провідництва. Усі дослідники погоджуються, що провідництво – це багатогранний соціальний феномен.

Поняття провідника концентрується навколо двох сфер: стратегічного бачення провідником напрому, в якому має провадити свою діяльність заклад освіти, та вміння не насильно скеровувати підлеглих до активного виконання цієї стратегії, поняття менеджера фокусується на можливості закладу освіти провадити діяльність – наймати працівників, оцінювати їхню роботу, розподіляти ресурси, встановлювати правила організації освітнього процесу.

Більш точною вважаємо думку професора університету в Готенбурзі Роберта Старрата про те, що окрім менеджерських умінь, провідник вносить у свою роботу додаткові якості – власне бачення, інтенсивність і творчий підхід. Провідники повинні мати власне бачення того, чого можна і бажано досягнути, бачення вагомості того, що вони зараз роблять. Провідник береться за організаційну діяльність із великою енергією, бажанням, відданістю та ентузіазмом, яким і відрізняється від інших працівників. У діяльності організації разом із провідником приходять свіжість думки, відданість новим ідеям та віра у творчі зміни. Зосереджуючи увагу на власному баченні, інтенсивності та творчому підході, провідники відрізняються від інших, а саме:

1. Провідники не працюють тільки на поверхневому рівні подій і заходів – вони шукають глибшого танення, розпізнаючи раціональне зерно навіть у щоденній метушні шкільного життя. Унаслідок цього учні, учителі та інші члени шкільної спільноти мають можливість відчутти значущість та побачити мету всієї звичної шкільної діяльності.

2. Провідники вносять в атмосферу школи відчуття драми людського життя, що дає змогу піднятися вище рутинної роботи, яка притаманна щоденному функціонуванню школи. Вони бачать значення того, що роблять працівники, і того, що вони могли б робити. Провідники вміють передати своє особисте бачення чогось на словах та прикладах. Вони користуються мовою та символікою, яку легко зрозуміти, але яка водночас передає почуття захоплення, оригінальності та свіжості.

3. Провідники дають іншим можливість побачити все так, як бачать вони, пережити їхнє почуття мети та доцільності для того, щоб інші брали участь у провідництві.

4. Провідники здатні перевести своє бачення, інтенсивність і творчість з особистого рівня на рівень загальний і перетворити їх у мету, структури та процеси для школи. Ідеї стають програмами, бачення – метою, а готовність інших працівників до роботи – схемами функціонування. Насправді провідник перетворює власні провідницькі якості на характеристики школи як організації [1].

К. Робінсон у книзі «Школа майбутнього» зазначає, що досвідчений директор школи знає, що його завдання – не поліпшувати показники тестувань, а сформувати спільноту, до якої увійдуть учні, вчителі, батьки і працівники шкільної адміністрації, що працюватимуть гуртом заради спільної мети [6, с. 179].

В Україні часто вживаним є термін «агент змін». По суті, це людина, яка бере на себе відповідальність зреалізувати певні зміни. Згідно з визначенням авторів проєкту «Майбутнє освіти та вмінь. Освіта 2030» агентність передбачає

«відчуття відповідальності та готовність брати участь у формуванні світу, змінювати людей, події та обставини на краще. Поняття агентності вимагає здатності формулювати далекосяжну мету та визначати кроки задля її досягнення».

Англійська соціологиня Маргарет Арчер в своїй книзі «Культура та агент: місце культури в соціальній теорії» характеризує агента як «активного, мислячого, автономного, здатного на інновації, цілеспрямованого та креативного» [2].

Майкл Фуллан вважає, що в системі освіти складні проблеми найліпше розв'язувати простими методами. Існує вісім кроків, які ми маємо собі запам'ятати:

Розв'язуючи складні ситуації, не можна наказувати (чинити якнайменше тиску, якщо у проведенні змін виникають ускладнення).

Зміни – це життя, а не проєкт (вони можуть бути непростими, викликати невпевненість, напруження, навіть нищити ваші плани).

Проблеми – це наші друзі (проблем не уникнути, і без них неможливо чогось навчитись).

Видиме та стратегічне планування приходить з часом (на початку часто стикаємось з поспішними планами та невдачами).

Індивідуалізм та колективізм мають однаковий розподіл впливу (немає односторонніх ізольованих рішень чи думки групи).

Централізація та децентралізація не спрацьовують (потрібні обидві стратегії руху: згори – донизу і знизу – догори).

Зв'язок із ширшим довкіллям потрібний для успіху (найліпші організації вчаться на прикладі того, що відбувається ззовні та всередині).

Кожна людина відповідає за проведення змін (важливо, щоб процесом проведення змін керували експерти, проте вихідним є особисте ставлення кожного та фаховість) [3].

Отже, щоб освітні зміни були успішними, сучасному керівнику закладу освіти необхідно мати чітку позицію щодо впровадження змін, далекоглядно сформулювати мету закладу, пояснити її усім учасникам освітнього процесу, викликати у педагогічних працівників готовність до змін та почуття партнерства і перетворити ці якості в організаційні завдання, структури та програми. Зусилля спрямовуються на те, щоб керувати не людьми, а процесами змін, на створення умов для максимального й продуктивного використання знань і навиків кожного працівника. Важливо зрозуміти і запам'ятати, що будь-які перетворення, зміни потрібно починати з себе.

Література

1. Богданов І. Генеза провідництва в освіті: Колективна монографія / За ред. проф. І. Богданова. К.: Освіта України, 2020. 478 с.
2. Гуменюк В. Якими будуть українські школи, якщо вони матимуть агентів змін / Вікторія Гуменюк. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/11/19/234209/>

3. Генсон, Марк Е. Керування освітою та організаційна поведінка: пер. з англ. / Марк Е. Генсон; Під заг. кер. Х. Проців. Львів: Літопис, 2002. 378 с. URL: <http://www.management.com.ua/cm/cm008-3.html>.

4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#n8> (дата звернення: 01.04.2021).

5. Професійний стандарт за професією «Керівник закладу загальної середньої освіти». Проект. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/profesiyniy-standartkerivnik.pdf> (дата звернення: 05.04.2021).

6. Робінсон К. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту / Кен Робінсон, Лу Ароніка; переклад з англ. Г. Лелів. Львів: Літопис, 2016. 258 с.

УДК 378.091.3:37.091.212

Булда А. А.

доктор педагогічних наук, професор
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
buldaanatoliy@gmail.com;

Карнаух А. А.

кандидат політичних наук, доцент
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
annakarnayh76@gmail.com;

Морозова О. О.

кандидат політичних наук, доцент
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
olga1757@gmail.com

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ МАГІСТЕРСЬКОГО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ

Актуальним завданням методичної підготовки магістрів є ґрунтовне володіння ними знаннями і практичними вміннями в галузі теорії і практики педагогіки та методики вищої школи, що забезпечує формування компетентностей педагогічної діяльності у закладах вищої освіти. Складовою цього процесу є методична підготовка до виконання професійних обов'язків викладача, проведення науково-дослідницької діяльності та керівництво пошуковою роботою студентів, організація та управління навчальним процесом у вищій школі. *Мета даного дослідження* полягає в актуалізації проблеми методичної підготовки майбутніх магістрів, викладачів вищої школи, що є важливим компонентом їх професійної складової, розвитку фахової і